

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2024 року, протокол № 2

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СТРАХУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування

РОЗРОБНИК:

Завідувачка кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, кандидатка економічних наук, доцентка,
28 серпня 2024 року

Алла КРУШИНСЬКА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
28 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри, кандидатка економічних наук, доцентка
28 серпня 2024 року

Алла КРУШИНСЬКА

Деканеса факультету управління та економіки, кандидатка економічних наук, доцентка
28 серпня 2024 року

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року, протокол № 1..

Голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка
29 серпня 2024 року

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 2
2. Заплановані результати навчання	– 3
3. Програма навчальної дисципліни	– 5
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 8
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 8
4.2. Аудиторні заняття	– 8
4.3. Самостійна робота студентів	– 8
5. Методи навчання та контролю	– 8
6. Схема нарахування балів	– 10
7. Рекомендовані джерела	– 10
7.1. Основні джерела	– 10
7.2. Допоміжна джерела	11
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 11

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 07 Управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	– 073 Менеджмент
3. Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	– Страхування підприємницької діяльності
5. Тип дисципліни	– вибіркова
6. Код дисципліни	– ППВ.8.43
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9. Курс / рік навчання	– четвертий
10. Семестр	– восьмий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,0 / 90
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 28
% від загального обсягу	– 44,44
лекційні заняття (годин)	– 14
% від обсягу аудиторних годин	– 50
семінарські заняття (годин)	– 14
% від обсягу аудиторних годин	– 50
самостійна робота (годин)	– 62
% від загального обсягу	– 55,56
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2,4
самостійної роботи	– 2,9
3) заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 10
% від загального обсягу	– 11,11
лекційні заняття (годин)	– 6
% від обсягу аудиторних годин	– 6,67
семінарські заняття (годин)	– 4
% від обсягу аудиторних годин	– 4,44
самостійна робота (годин)	– 80
% від загального обсягу	– 88,89

тижневих годин:	
аудиторних занять	– 1,67
самостійної роботи	– 4,44
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ППО 22.Бізнес-планування та основи проектного менеджменту ППО 18 Соціальна відповідальність та етика бізнесу ППО 8. Організаційно-правові основи підприємницької діяльності ППО 9. Менеджмент підприємства ВВП.7.51 Економічна безпека підприємства ВВП. 7.11 Управління конкурентоспроможністю підприємства
2) супутні дисципліни	– ВВП. 8.41 Управління ризиками в підприємницькій діяльності ВВП.8.42. Страхові послуги
3) наступні дисципліни	– -
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<p>ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності бізнес-структур, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.</p> <p>СК 6. Здатність діяти соціально-відповідально і свідомо.</p> <p>СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення</p>
Програмні результати навчання	<p>ПР 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПР 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПР 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.</p> <p>ПР 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.</p> <p>ПР 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.</p>

Після завершення вивчення дисципліни
здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:
1. Знання
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату страхування;
1.2) називати закони, що регулюють страхову діяльність;
1.3) визначати основні тенденції, суперечності, проблеми та перспективи розвитку

страхової діяльності в Україні;
1.4) впорядковувати сучасні форми та види здійснення страхових операцій;
1.5) відтворювати організацію та ведення страхової діяльності.
2. Розуміння
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати зміст дефініцій основних термінів, що розкривають суть страхування;
2.2) класифікувати види страхування підприємницької діяльності за сукупністю подібних ознак;
2.3) з'ясувати сутність, зміст, основні принципи страхування;
2.4) обговорювати специфіку запровадження різних видів страхування у сфері бізнесу
2.5) робити висновки щодо ефективності діяльності страхових компаній.
3. Застосування знань
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) оцінювати страхові ризики підприємницької діяльності;
3.2) укладати договори страхування;
3.3) використовувати раціональні підходи до вирішення проблем бізнесу, пов'язаних з організацією страхової діяльності;
3.4) розраховувати тарифи із різних видів страхування;
3.5) обчислювати розмір страхової виплати.
4. Аналіз
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати тенденції розвитку страхового ринку;
4.2) виділяти головні положення, викладені в договорі страхування;
4.3) класифікувати страхування та страхові ризики для різних видів та напрямів бізнесу;
4.4) досліджувати підприємницьку діяльність з точки зору потенційних ризиків та шукати способи їх мінімізації;
4.5) робити висновки щодо державного регулювання страхової діяльності.
5. Синтез
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) аргументувати необхідність страхового захисту від ризикових обставин;
5.2) формулювати текст договору страхування;
5.3) пояснювати права та обов'язки сторін у страхуванні;
5.4) встановлювати взаємозв'язки у діяльності посередників на страховому ринку;
5.5) розробляти маркетингові заходи в страхуванні.
6. Оцінювання
<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати рівень страхових ризиків;
6.2) встановлювати місце страхування в системі економічних категорій та його функції;
6.3) аргументувати необхідність співстрахування і перестрахування;
6.4) узагальнювати показники ефективності діяльності страховиків;
6.5) рекомендувати напрями та способи здійснення страхового захисту.
7. Створення (творчість)
<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) пропонувати раціональні підходи до вирішення проблем, пов'язаних з організацією підприємницької діяльності;
7.2) складати договір страхування з урахування індивідуальних побажань;
7.3) будувати кадрову політику з урахуванням корпоративного страхування;
7.4) генерувати заходи управління ризиком;
7.5) розробляти стратегію страхової компанії.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність страхування, його роль в економіці. Класифікація страхування

Необхідність страхового захисту від ризикових обставин. Ознаки страхового захисту. Сутність небезпеки, ризику, страхування.

Місце страхування в системі економічних категорій та його функції.

Історія виникнення та розвитку страхування. Виникнення страхування. Розвиток страхових відносин в середні віки. Новітня історія страхування.

Принципи страхування. Страховий ризик. Страховий інтерес. Умовна та безумовна франшиза. Суброгація. Співстрахування і перестраховування. Диверсифікація страхових ризиків.

Призначення та основні критерії класифікації у страхуванні. Класифікація страхування за історичною та економічною ознакою. Юридична ознака поділу страхування на види.

Галузі, підгалузі та види страхування в Україні. Класифікація страхування за формами проведення. Добровільне обов'язкове страхування в Україні. Правова база здійснення обов'язкового страхування. Особисте страхування як форма страхового захисту. Сутність страхування життя. Страхування від нещасних випадків. Страхування додаткової пенсії. Добровільне медичне страхування.

Майнове страхування. Страхування авто-каско та авто-карго. Страхування домашнього майна. Обов'язкові види майнового страхування.

Страхування відповідальності. Страхування відповідальності власників транспортних засобів. Страхування відповідальності перевізників вантажів. Страхування відповідальності роботодавця. Страхування професійної відповідальності. Екологічне страхування.

Страхування підприємницьких ризиків. Страхування депозитних і кредитних операцій.

Тема 2. Страхові ризики та їх оцінка

Поняття ризику та його основні характеристики. Ознаки ризику. Математична, статистична та експертна ймовірність ризику.

Види ризиків та їх оцінка. Чистий та спекулятивний ризик. Природні та антропогенні ризики. Незначні, середні, значні та катастрофічні ризики.

Управління ризиком. Ідентифікація ризиків. Аналіз і оцінка ризиків. Контроль за ризиком та його фінансування.

Тарифна ставка: структура та методи розрахунку. Тариф бруто та його розрахунок. Поняття ризикової надбавки.

Тема 3. Страховий ринок

Зміст та структура страхового ринку. Об'єктивна необхідність виникнення та розвитку страхового ринку. Інституціональна структура страхового ринку. Класифікація страхового ринку за галузевою структурою. Учасники страхового ринку: андеррайтер, сюрвеєр, аварійний комісар, аджастер, диспашер.

Роль посередників на страховому ринку. Функції страхового брокера і страхового агента.

Стан і перспективи розвитку страхового ринку в Україні.

Поняття, значення і продукти маркетингу у страхуванні. Маркетингові дослідження і маркетингова політика страховика. Принципи маркетингового дослідження. Реклама страхових послуг.

Страхові договори та їх види. Умови стандартних договорів страхування. Права і обов'язки сторін у страхуванні. Порядок укладання та реалізації страхового договору. Законодавче регулювання договорів страхування.

Організація страхової справи. Системи страхування в Україні.

Типи й види страхових організацій, які створюються в Україні. Організаційні форми існування страховика. Державні страхові організації. Комерційні страхові компанії, їх місце на страховому ринку. Акціонерні страхові товариства і компанії, їх класифікація й організаційна

структура. Приватні страхові компанії. Командитні і повні страхові товариства. Страхові товариства з додатковою відповідальністю.

Види страхових організацій за територіальною ознакою, за характером виконуваних операцій, за величиною статутного капіталу. Товариства взаємного страхування.

Структура страхових компаній. Схема організаційної структури страхової організації та характеристика структурних підрозділів. Відокремлені підрозділи страховика, їх призначення – представництва, агентства, філії (відділення). Об'єднання і асоціації страховиків, їх функції, завдання та місце на страховому ринку.

Тема 4. Страхування підприємницьких ризиків

Роль страхування в забезпеченні потреб підприємств у страховому захисті. Зміст поняття «підприємницькі ризики». Форми і види страхування.

Види полісів страхування майна від вогню та їх особливості. Страхування майна від вогню та інших небезпек. Страхування на випадок від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна. Страхування ризиків впровадження нової техніки і технології. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції, що виробляється. Страхування відповідальності роботодавця. Страхування відповідальності товаровиробників за забруднення навколишнього середовища.

Необхідність та значення страхування технічних ризиків. Види страхування. Страхування будівельного підприємця від всіх ризиків. Страхування всіх монтажних ризиків. Страхування машин. Страхування електронних пристроїв.

Тема 5. Страхування фінансово-кредитних ризиків бізнесу

Сутність та економічний зміст страхування фінансово-кредитних ризиків.

Кредитні ризики та їх характеристика. Організаційні форми страхування кредитів та їх характеристика.

Страхування товарних кредитів. Страхування споживчих кредитів. Страхування заставного майна. Страхування експортних кредитів. Страхування ризику непогашення кредиту.

Страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту. Страхування банківських гарантій.

Страхування недоотримання прибутку (доходів) та інших фінансових ризиків. Страхування за Єдиним банківським полісом. Страхування банків від комп'ютерного шахрайства.

Тема 6. Страхування майна і відповідальності власників бізнесу

Страховий захист власності: необхідність, види страхування. Страхування будівель. Порядок укладення договорів страхування будівель, визначення та сплати страхових платежів. Організація роботи страховика по визначенню суми збитку і страхового відшкодування по страхуванню будівель. Порядок виплати страхового відшкодування.

Поняття автотранспортного страхування. Види страхування. Сучасний стан автотранспортного страхування в Україні. Страхування автотранспортних засобів та основні умови його проведення. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів в Україні: організаційні основи. Види договорів обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів в Україні. Основні умови обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів в Україні.

Міжнародна система «Зелена картка»: виникнення та сутність. Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції. Страхування вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом.

Економічна необхідність і особливості страхування морських ризиків. Обов'язкове страхування відповідальності морського перевізника та виконавця робіт, пов'язаних із обслуговуванням морського транспорту щодо відшкодування збитків, завданих пасажиром,

багажу. Страхування відповідальності власників суден перед третіми особами за забруднення державних територіальних вод. Страхування вантажів, що перевозяться морським транспортом.

Страхування відповідальності власників повітряних суден. Страхування громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті. Страхування цивільної відповідальності авіаперевізника. Обов'язкове авіаційне страхування: сутність, значення.

Страхування відповідальності бізнесу. Страхування відповідальності підприємств: обов'язкове та добровільне. Захист компанії від фінансових витрат у разі заподіяння шкоди третім особам або їхньому майну.

Страхування загальної цивільної відповідальності – покриття витрат на відшкодування шкоди клієнтам, партнерам або іншим особам через діяльність підприємства. Страхування професійної відповідальності підприємств, що надають послуги (юристів, аудиторів, лікарів). Страхування відповідальності роботодавця. Витрати, пов'язані з нещасними випадками на виробництві.

Екологічне страхування та покриття збитків, спричинених забрудненням довкілля.

Тема 7. Корпоративне медичне та пенсійне страхування

Зміст, значення в забезпеченні страховим захистом громадян. Необхідність і сутність страхування життя. Сучасний стан і проблеми страхування життя в Україні. Значення страхування життя працівників як виду корпоративної соціальної відповідальності.

Змішане страхування життя: порядок укладення договорів страхування, обчислення і сплати страхових платежів. Змішане страхування життя: визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати. Довічне страхування: порядок укладення договорів страхування, обчислення і сплати страхових платежів. Довічне страхування: визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати. Страхування пенсій: необхідність, сутність страхування пенсій в Україні: сучасний стан, проблеми.

Економічна необхідність і значення страхування персоналу від нещасних випадків. Індивідуальне страхування громадян від нещасних випадків та його сутність. Колективне страхування персоналу від нещасних випадків та його сутність.

Обов'язкове страхування персоналу від нещасних випадків на транспорті. Обов'язкове страхування членів екіпажу і авіаційного персоналу від нещасних випадків. Обов'язкове страхування ризикових професій народного господарства від нещасних випадків. Колективне страхування громадян за рахунок коштів підприємств: переваги на недоліки.

Медичне страхування: необхідність і сутність. Суб'єкти медичного страхування як складової корпоративного соціального пакету на підприємстві. Вимоги до лікувально-профілактичних установ, що діють в системі медичного страхування.

Обов'язкова форма медичного страхування та її сутність. Добровільна форма медичного страхування та її сутність. Програми добровільного медичного страхування. Види послуг добровільного медичного страхування.

Універсальні та спеціалізовані поліси медичного страхування та їх сутність. Медичне страхування громадян, що виїжджають за кордон.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Сутність страхування, його роль в економіці. Класифікація страхування	13	2	2	–	–	9	11	1	–	–	–	10
Тема 2. Страхові ризики та їх оцінка	13	2	2	–	–	9	11	1	–	–	–	10
Тема 3. Страховий ринок	13	2	2	–	–	9	11	1	–	–	–	10
Тема 4. Страхування підприємницьких ризиків	13	2	2	–	–	9	12	1	1	–	–	10
Тема 5. Страхування фінансово-кредитних ризиків бізнесу	12	2	2	–	–	8	11	–	1	–	–	10
Тема 6. Страхування майна і відповідальності власників бізнесу	13	2	2	–	–	9	12	1	1	–	–	10
Тема 7. Корпоративне медичне та пенсійне страхування	13	2	2	–	–	9	22	1	1	–	–	20
Усього годин	90	14	14	–	–	62	90	6	4	–	–	80

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота із навчальної дисципліни «Страхування підприємницької діяльності» для бакалаврів складається з двох окремих завдань: тестового контролю по 7 темах та одного індивідуального завдання. Теми наукових робіт і методичні рекомендації до виконання індивідуальних робіт, наведено у підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів із навчальної дисципліни «Страхування підприємницької діяльності» для підготовки на другому освітньому рівні здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра за спеціальністю 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Опрацювання теоретичних питань та індивідуальне завдання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи навчальним планом.

4.3.2. Самостійна робота студентів оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для такого виду робіт.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських заняттях відбувається:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- розв'язування розрахункових та ситуаційних завдань, вирішення тестових завдань;
- робота зі страховими калькуляторами;
- підбір страхових програм, формування комерційних пропозицій з надання страхової послуги;
- ділові ігри з ведення переговорів з клієнтами страховика;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

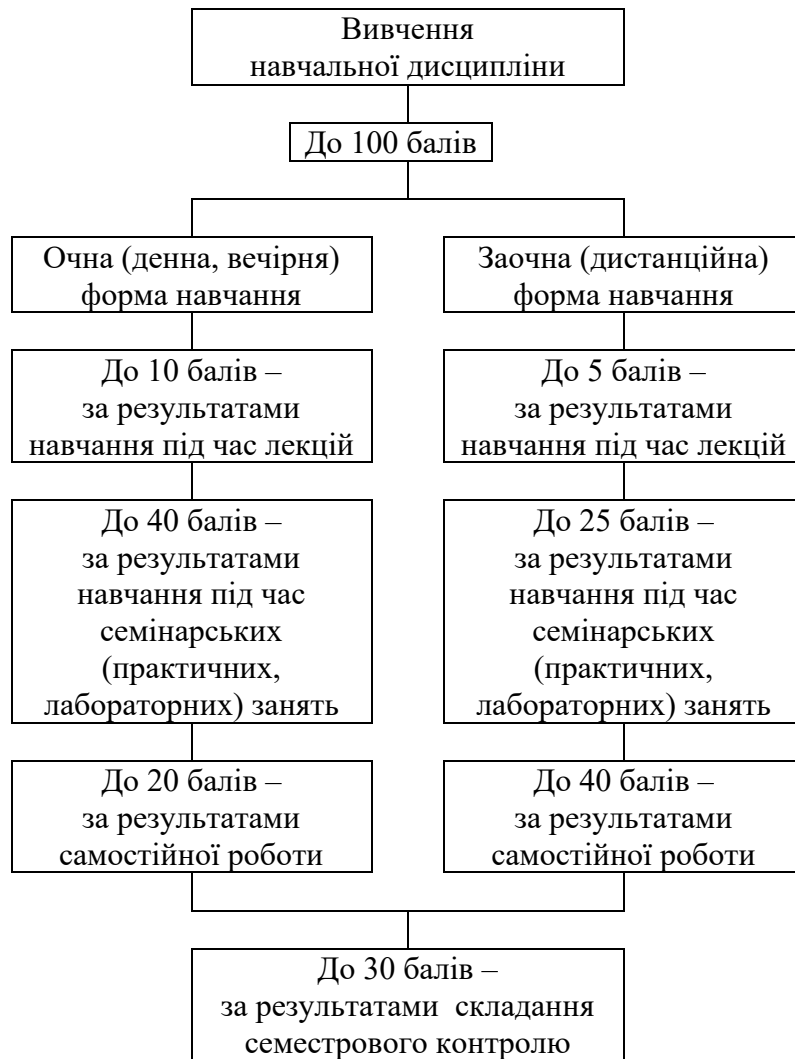
3) розв'язування задач та формулювання висновків за результатами розрахунків;

4) захист групового проекту.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку в усній формі та письмовій з розв'язуванням задач і вирішенням тестових завдань.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нархування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Антонік В. І. Страхування та страхові послуги у господарській діяльності : навч. посіб. для студентів екон. спец. ВНЗ / В. І. Антонік, В. Д. Кононенко, Є. К. Бабець, О. В. Антонік, Т. В. Квітка. Кривий Ріг : Р. Козлов, 2015. с. 711
2. Говорушко Т.А. Страхіві послуги: навч. посібник / Т.А. Говорушко. К.: ЦУЛ, 2011. – 376 с.
3. Дема Д. І. Страхіві послуги: навч. посіб./ Д. І. Дема, О. М. Віленчук, І.В. Дем'янюк; за ред. Д. І. Деми. Житомир: Рута, 2010. – 481с.
4. Долгошея Н.О. Страхування в запитаннях та відповідях: навч. посібник / Н.О. Долгошея. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 318 с.
5. Про страхування: Закон України від 18.11.2021. № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1909-20>
6. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.
7. Страхова діяльність : метод. реком. / уклад. : О. М. Гладчук, С.С. Кучерівська.

- Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 80 с.
8. Страховий менеджмент: навчальний посібник. Київ: ЦП «Компринт», 2023. 251 с
  9. Страхові послуги: підручник. У 2 ч. Ч. 2 / [Пікус Р.В., Приказюк Н.В., Моташко Т.П., Лобова О.М., Нечипоренко В.І., Тлуста Г.Ю., Шолойко А.С. та ін.]; За ред. В.Д. Базилевича – К.: Логос, 2014. 544 с.
  10. Страхові послуги: у схемах і таблицях : навч. посібн. / укл. : М.П. Федішин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 208 с
  11. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
  12. Страхування: навчальний посібник / О.О. Сосновська. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Базилевич В. Д. Страхування: підручник. К.: Знання, 2012. 1019 с.
2. Вовчак О.Д. Страхування: Навчальний посібник. [3-тє вид.] Львів: “Новий світ-2000”, 2006. 480 с.
3. Горбач Л. М., О. Б. Каун. Страхування: навч. посіб. К.: Кондор, 2011. 520с.
4. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Страхування: Термінологічний словник. Львів: Бескіт Біт, 2002. 104 с.
5. Сокиринська І. Г. Журавльова Т. О. Аберніхіна І. Г. Страховий менеджмент : навч. посіб. Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 301с.
6. Аулін В. В., Дігтяр Б. С., Солових Є. К. Страхова справа: навч. посіб. 2010. 291 с.
7. Страхування: лабораторний практикум. / Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, Г.Ю. Тлуста, А.С.Шолойко, О.М. Лобова. К.: Логос, 2014. 208 с.
8. Страхування: Теорія та практика: навч.-метод. посіб. за заг. ред. проф. Н. М. Внукової. Х.: Бурун Книга, 2011. 376 с.
9. Ткаченко Н. В. Страхування: навч. посіб. для самостійної роботи студентів. К.: Ліра-К, 2010. 375 с.
10. Фисун І. В., Ярова Г. М. Страхування: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2011. 232 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
6. Пенсійний фонд України. URL: <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/index>
7. Сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com/>
8. Форіншурер – Інтернет-журнал про страхування. URL: <http://forinsurer.com/>.